

Innst. 242 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Prop. 83 S (2009–2010)

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å inngå en avtale mellom den norske stat ved Finansdepartementet og Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's låneordninger for lavinntektsland

Til Stortinget

Sammendrag

Det globale økonomiske tilbakeslaget har også rammet mange lavinntektsland hardt, selv om fattige land gjerne har en lite utbygd finanssektor og dermed i utgangspunktet var mindre utsatt for den internasjonale finanskrisen enn mer utviklede økonomier. Eksportinntekter og private overføringer fra utlandet i form av investeringer og emigranternes hjemsending av midler er vesentlig redusert i mange land. Dette bidrar til å svekke både offentlige budsjetter og betalingsbalansen overfor utlandet. Samtidig er tilgangen på kreditt i de internasjonale kapitalmarkedene blitt vanskeligere. De fattigste landene er i utgangspunktet sårbare, og økonomiske tilbakeslag kan få store konsekvenser for innbyggerne og sette kampen mot fattigdom tilbake.

Regjeringen er opptatt av situasjonen i sårbare land og ønsker å bidra til å sikre deres tilgang på internasjonal finansiering. Det internasjonale valutafondet (IMF) gir ikke ordinær bistand, men kan gi kriselån til lavinntektsland på subsidierte vilkår. For disse landene er det viktig at finansieringen gis på gunstige vilkår. IMF er avhengig av frivillige bidrag fra medlemslandene for å sikre at de subsidierte ordningene for lavinntektsland har tilstrekkelig utlånskapasitet til å møte medlemslandenes behov. Til dette trenger IMF tilførsel av låne- og subsidiemidler fra

medlemslandene. Lånebidrag forrentes med en markedsrente, mens egne subsidiebidrag fra medlemslandene finansierer differansen mellom markedsrenten og den subsidierte renten som lavinntektslandene betaler. Subsidiebidrag bevilges normalt over bistandsbudsjettet.

Norges Bank og IMF inngikk 6. juli 2009 en avtale der Norges Bank stiller inntil 3 mrd. SDR, om lag 27 mrd. kroner, til disposisjon for IMF's generelle låneordninger som alle medlemslandene kan benytte. Hensikten var å sikre IMF tilstrekkelig utlånskapasitet under den globale økonomiske krisen. Stortinget ga samtykke til inngåelse av denne avtalen 15. juni 2009, jf. St.prp. nr. 81 (2008–2009) og Innst. S. nr. 359 (2008–2009). Under forhandlingene om avtalen tok IMF også opp spørsmålet om lånemidler til IMF's spesielle ordninger for lavinntektsland. I nevnte proposisjon la regjeringen opp til å se dette spørsmålet i sammenheng med en varslet omlegging av disse ordningene. Finanskomiteen ga sin tilslutning til en slik framgangsmåte. Komitéflertallet stilte seg også positive til norske bidrag til eventuelle nye låneordninger for lavinntektsland med subsidiert rente, gitt at ordningene er fleksible og rettet inn mot kortsiktige betalingsbalanseproblemer, og at bruken av strukturelle vilkår, som privatisering og konkurranseutsetting, begrenses.

Den varslede omleggingen av IMF's låneordninger for lavinntektsland ble vedtatt i organisasjonens styre 29. juli 2009 og var på viktige punkter i tråd med norske synspunkter. Regjeringens vurdering er at forutsetningene for å bidra med midler nå er oppfylt. IMF's administrerende direktør, Dominique Strauss-Kahn, sendte 10. august 2009 et brev til Norge der han ba om lånemidler i størrelsesorden 200–400 mill. SDR, basert på Norges kvoteandel og tidligere bidrag til IMF. Finansdepartementet og Nor-

ges Bank har siden den gang forhandlet fram et utkast til avtale med IMF om et norsk lånebidrag.

Regjeringen ber i denne proposisjonen om Stortingets samtykke til at den norske staten v/Finansdepartementet inngår en avtale med IMF om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's spesielle ordninger for lavinntektsland innenfor en ramme på 300 mill. SDR (2,73 mrd. kroner basert på valutakursen 1. mars 2010). Midlene vil bli øremerket kortsiktige betalingsbalanselån og vil ikke kunne benyttes til mer langsiktig utviklingsfinansiering.

Det vises for øvrig til proposisjonen for nærmere redegjørelse for saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Thomas Breen, Gunvor Eldegard, Irene Johansen, Gerd Janne Kristoffersen, lederen Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at komiteen er positiv til norske bidrag til nye låneordninger for lavinntektsland med subsidiert rente, gitt at ordningene er fleksible og rettet inn mot kortsiktige betalingsbalanseproblemer.

Komiteen merker seg at Finansdepartementet vurderer de nye låneordningene for lavinntektsland med subsidiert rente å være godt innrettet i tråd med anbefalingene i rapporten om bruken av strukturstrengte land fra Det uavhengige evalueringskontoret ved IMF (IEO).

Komiteen har videre merket seg at den varslede omleggingen av IMF's låneordninger for lavinntektsland, som ble vedtatt i organisasjonens styre 29. juli 2009, på viktige punkter er i tråd med norske synspunkter om fleksibilitet og innretning på ordningen.

Komiteen mener at betingelser knyttet til godt styresett, korrupsjonsbekjempelse og demokratisk

deltakelse er legitime virkemidler som kan vurderes benyttet både ved innvilgelse av lån og i eventuelle gjeldsletteforhandlinger. Slike betingelser kan ha positive virkninger når det gjelder å forhindre fremtidige gjeldsproblemer i fattige land. Komiteen vil likeledes understreke viktigheten av at landenes prosedyrer knyttet til låneprosessen er transparente, og at befolkningen gjennom ulike demokratiske kanaler fritt kan gi uttrykk for sine synspunkter på denne.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at bruken av strukturpolitiske vilkår, som privatisering og konkurranseutsetting, er blitt redusert. Flertallet vil videre peke på viktigheten av at nye lån ikke bidrar til nye gjeldskriser for lavinntektsland og at IMF gir lavinntektslandene makroøkonomisk handlingsrom til å føre motkonjunkturpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at bedret finansforvaltning, åpenhet rundt staters økonomiske disposisjoner, et effektivt og ukorrupt revisjonssystem og en velfungerende sentralbank, er sentrale elementer når det gjelder å sikre en stabil og fattigdomsorientert politikk og for å forhindre at nye gjeldsproblemer oppstår. Disse medlemmer vil også fremheve det ansvaret som påligger de stater som villig har belånt regimer som har hatt manglende legitimitet i befolkningen, og som således er medskyldige i at enkelte stater har havnet i et slikt gjeldsuføre.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Stortinget samtykker til at Finansdepartementet, på vegne av den norske stat, inngår en avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's låneordninger for lavinntektsland innenfor en ramme på 300 millioner SDR.

Oslo, i finanskomiteen, den 6. mai 2010

Torgeir Micaelsen

leder

Gerd Janne Kristoffersen

ordfører